

Мащенко М.А.

Д-р екон. наук, доцент

Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця

УПРАВЛІННЯ СОЦІО-ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ

Підприємство – складна соціо-еколого-економічна система, що обумовлює складність і багатогранність цілей розвитку. Це вимагає їх узгодження, пошуку компромісів, що обумовило необхідність поєднання соціальної, економічної та екологічної складових при обґрунтуванні концепції безпеки промислових підприємств. Практика їх господарювання потребує відповідних інструментів щодо планування та реалізації заходів, спрямованих на зниження негативного антропогенного впливу на навколишнє середовище, забезпечення конкурентоспроможності, реалізацію поставлених цілей. Тому забезпечення соціо-еколого-економічної (інвайронментальної) безпеки розглядається як один з ключових процесів діяльності підприємства.

Практичну спрямованість у визначенні змістовного наповнення управління інвайронментальною безпекою підприємства забезпечує процесний підхід, згідно якого управління інвайронментальною безпекою підприємства – це сукупність взаємодіючих процесів, які відбуваються у внутрішньому середовищі підприємства і забезпечують реалізацію поставлених цілей з урахуванням чинників зовнішнього середовища.

З урахуванням зазначеного пропонуємо такі етапи процесу управління інвайронментальною безпекою підприємства:

- формування інституційного середовища забезпечення інвайронментальної безпеки підприємства (норми, процедури, правила, система організаційного забезпечення, формування еколого-інвайронментальної політики);
- моніторинг внутрішнього та зовнішнього середовища підприємства;
- аналіз показників стану внутрішнього та зовнішнього середовища підприємства;
- діагностика рівня інвайронментальної безпеки (відповідно до розроблених норм);
- прогнозування впливу чинників на рівень інвайронментальної безпеки;
- визначення можливостей і обмежень в діяльності підприємства щодо забезпечення інвайронментальної безпеки підприємства;
- розробка заходів щодо забезпечення інвайронментальної безпеки;
- реалізація заходів щодо забезпечення інвайронментальної безпеки;
- контроль за реалізацією заходів;
- оцінка ефективності управлінських рішень.

Формування інституційного середовища забезпечення інвайронментальної безпеки підприємства передбачає об'єднання різних інструментів, різнопланових і різнорідних функцій у цілісний механізм, орієнтований на цілі забезпечення інвайронментальної безпеки. Політика забезпечення інвайронментальної безпеки підприємства є складовою загальної політики розвитку підприємства і визначається прийнятою на даний період стратегією

(стратегічним набором). Формуючи політику, необхідно акцентувати увагу на екологічній складовій діяльності лісових господарств – впровадженні безвідходних технологій, екологічно чистого виробництва, екологічного маркетингу та менеджменту.

Формування (удосконалення) організаційного забезпечення передбачає:

- структурування робіт організаційного характеру, їх вертикальний і горизонтальний розподіл в межах організаційної структури підприємства;
- організаційні зміни на основі процесного підходу;
- створення системи документообігу та інформаційно-аналітичного забезпечення процесу управління еколого-економічною безпекою підприємства;
- проведення робіт з реінжинірингу бізнес-процесів для підвищення ефективності діяльності підприємства загалом;
- постійний розвиток персоналу для формування команди фахівців, які здатні вирішувати проблеми забезпечення інвайронментальної безпеки.

Результати аналізу показників внутрішнього та зовнішнього середовища та діагностики стану підприємства дозволяють визначити можливості та загрози, їх рівень, сильні та слабкі сторони підприємства, щоб ідентифікувати можливості підприємства щодо забезпечення інвайронментальної безпеки.

Прогнозування дозволяє отримати науково обґрунтовані варіанти тенденцій розвитку підприємства за умови зміни зовнішнього середовища, включаючи показники якості навколишнього природного середовища, природно-ресурсного потенціалу.

Розробка заходів щодо забезпечення інвайронментальної безпеки передбачає прийняття управлінських рішень, націлених на вирішення проблем, залежно від їх походження та рівня впливу.

Реалізація заходів щодо забезпечення інвайронментальної безпеки починається з планування, яке, залежно від ситуації, може бути стратегічним, тактичним, оперативним і відобразитись у відповідних планах, проектах, програмах, залежно від масштабу проблеми та заходів щодо її вирішення.

Діючи система контролю за реалізацією заходів покликана відстежувати відповідність практичних дій та їх результатів плановим показникам (нормам), гарантувати попередження виникнення невідповідностей, своєчасне виявлення відхилень для забезпечення швидкого реагування, корегування, якщо ці відхилення істотно відрізняються від норм.

Оцінка ефективності управлінських рішень щодо забезпечення інвайронментальної безпеки передбачає визначення рівня досягнення встановлених норм або бажаного стану інвайронментальної безпеки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Мащенко М. А. Забезпечення інвайронментальної безпеки підприємства. *Інноваційна економіка*. 2018. №7–8. С. 86–90.
2. Мащенко М. А. Стратегія управління інвайронментальною безпекою підприємства. *Сталий розвиток економіки*. 2018. №4(41). С. 114–120.